

(1921 - 2018)

MUSLİHİTTİN SÖNMEZ

1921 YILI Salihli doğumlu Muslihittin Sönmez Ağabey emekli savcıdır. Üstad Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerinin 1943 Denizli Mahkemesinin fahrî avukatı Ziya Sönmez'in oğludur; O, Üstad'ın ilk avukatıdır. Muslihiddin Ağabey iki kere Bediüzzaman'ı ziyaret etmiştir. 1944 Denizli beraatından sonra evlerine mahkemedan gönderilen bir sandık dolusu risalelerden bir kısmını kendisine ayırmış... Kitaplar el yazması, çoğu Üstad'tan tashihli, orijinal. Bu tarihi, gazi kitapların üzerlerinde hâlâ mahkeme kayıt kaşeleri duruyor.

Muslihiddin Sönmez'in Hasan Feyzi Yüreğil Ağabey ile hususî münasebetleri ve mektuplaşmaları olmuştur. Nureddin Topçu ile de çok yakın olmuş. Sönmez ailesinin bir hususiyeti de, aile boyu hukukçu olmaları. Dedesi, babası, kendisi ve oğlu hepsi de hukuk adamı... Muslihiddin ağabeyin, Üstad Hazretlerinden naklettiği hatıralar fevkalade önemli. Bilhassa bugünlerde çok konuşulan Türk-Kürt meselesi hakkında naklettiklerini dikkatlere çekiyorum...

Muslihiddin ağabeyi 1993'den beri tanıyorum, İzmir Karşıyaka'da ikamet ederken kendisiyle belli aralıklarla karşılıklı olarak çok sayıda ev ziyaretlerimiz oldu. Uzun bir süredir Ankara'da ikamet eden Muslihiddin ağabeyi her sene ziyaret ediyorum. Muslihiddin Ağabey 24 Ağustos 2018 tarihinde Ankara'da vefat etti, İzmir Karşıyaka kabristanında babası Ziya Sönmez'in yanına defnedildi.

HASAN FEYZİ YÜREĞİL'İN MEKTUPLARI

Muslihittin Sönmez'in Denizli kahramanı Hasan Feyzi Yüreğil'le çok yakın münasebetleri olmuş ve karşılıklı yazışmışlar. Yazıştıkları mektupları, 33 sayfalık bir dosya halinde bize hediye ettiler. Dosyanın başında, "Hz. Pîr Muhammed Nurü'l-Arabî halifesi Üsküplü Ferid Efendi'nin has ve mümtaz bir halifesi olan Denizli Hasan Feyzi Efendi Hazretlerinin naçiz şahsıma gönderdiği tasavvufî değeri çok yüksek olan mektuplarını ve şiirlerini, bazı ihvanın ısrarlı rica ve talepleri üzerine derlemiş ve burada toplamış bulunuyorum. Muslihittin Sönmez" yazmaktadır. Dosyadaki mektuplar orijinal el yazmasıdır. Hasan Feyzi Yüreğil ağabeyin el yazmalarıdır. Dosyada dokuz mektubu bulunmaktadır.

RİSALE-İ NUR'UN FAHRÎ AVUKATI: ZİYA SÖNMEZ

Muslihittin ağabeyimizin rahmetli babası Ziya Sönmez'in, herkesin ürküp korktuğu bir dönemde Risale-i Nur'un avukatlığını, -hem de fahrî olarak- üstlenmesi Üstad hazretlerini çok memnun etmiştir. Bu memnuniyeti Emirdağ Lâhikası'nda bulunan iki mektuptan da anlamaktayız:

"Risale-i Nur'un avukatı Ziya'yı bizim tarafımızdan hem çok teşekkür, hem tebrik ediniz. Çoktan beri ru-huma ihtar edilmiş ki, Ziya namında birisi, Risale-i Nur namına büyük bir hizmet edecek. Bu mesele gösterdi ki o Ziya, bu Ziya'dır. Bizleri ebede kadar minnettar eyledi... Ve Risale-i Nur'un fahrî avukatı Ziya'ya, kısm-ı mühimmini yazdırıp ona hediye etmek niyetindeyim." (Emirdağ Lâhikası-I, 47)

"Feyzi'nin mektubunda isimleri bulunan ve bilhassa hâkim-i adille beraber hakikî adalete çalışanlar (Ç.H.M.) ve Av. Ziya gibi bütün o zatlar, değil yalnız bizi, belki Anadolu'yu ve âlem-i İslâm'ı manen minnettar eylemişler. Onlar, bizim gibi Risale-i Nur'a sahiptirler." (Emirdağ Lâhikası-I, 59) Ziya Sönmez Ağabey, İzmir Karşıyaka mezarlığında medfundur.

Bediüzzaman'ın Denizli Mahkemesinin fahri avukatı Ziya Sönmez

Muslihittin Sönmez'den kaydettiğimiz uzun hatıralardan bazıları şöyle:

NUREDDİN TOPÇU: “BEDİÜZZAMAN MEHDİ'DİR”

“Üstad'ı ilk ziyaretim Denizli Şehir Oteli'nde olmuştu. Üstad 1944 senesinde serbest kalınca Şehir Oteli'ne yerleşmişti. Avukatı olan babam haber verdi bana. Tahliyeden bir gün sonra gittik otele, Nurettin Topçu ile gittik, çok samimiydik onunla. Nureddin Topçu'yu ablam vasıtasıyla tanıyordum. Aynı lisede ablam Seher Sönmez tarih hocası, o da felsefe hocasıydı. Üstad'a çok hayranlığı, çok muhabbeti vardı, çok takdir ediyordu Üstadı. “Bediüzzaman Mehdî'dir” derdi. Hakperest bir ilim adamıydı Nureddin Topçu.

“Doç Dr. Nureddin Topçu Sorbon'da okumuştur. Bir gün bana: “Ben Fransa'ya dinsiz gittim, dindar döndüm” demişti. Orada Katolik hocalarını görünce, “Bunlar Hıristiyan oldukları halde kendi dinlerine bağlılar...” diye çok etkileniyor. Allah da O'na hidayet veriyor, intibaha geliyor. Nureddin Topçu ile çok uzun yıllar yakın oldum ben.”

ALLAH'A GİDEN ÜÇ YOL VARDIR; FELSEFE, BİLİM, DİN...

Şehir Oteli'nde Üstad Nureddin Topçu'ya “Sen ne hocasınsın?” diye sordu. O da: “Ben lisede Felsefe hocasıyım” dedi. O zaman Üstad: “Allah'a giden üç yol vardır; Felsefe, bilim, din...” dedi ve şöyle izah etti:

“Birinci yol, yerin altından tünel kazarak gitmektir. İkinci yol, yerin üstünden yürümektir. Üçüncü yol ise, en kısa ve süratlidir ki, uçarak gitmektir. İşte bu üçüncü yol din yolu, Kur'an yoludur.” Dedi.

Üstad sonra bana döndü: “Nazarımda on şeyhten daha değerlisin” dedi.

ÜSTAD BANA SAVCILIKTAN İSTİFA ETME DEDİ

Ben Balıkesir'in bir kazasına savcı olarak tayin oldum. O zaman İstanbul'da ikinci ziyaretim gerçekleşti. Gazeteler yazıyordu, Bediüzzaman İstanbul'da diye. 1952 İstanbul Gençlik Rehberi Mahkemesi dolayısıyla Üstad'ın Sirkeci'de bulunan Akşehir Palas Oteline yerleştiğini duydum. Hemen boş bir oda kiralayıp otele girdim.

Genç bir savcı olarak huzuruna girdim ve: “Şapka kanunu gibi bazı kanunlar beni zorluyor, istifa edeyim mi Üstadım?” diye sordum. Üstad: “İstifa etme vazifene devam et, öyle davaları muavinlerine havale et” dedi. Çok şükür böyle davalarla da meslek hayatımda hiç karşılaşmadım.

BEDİÜZZAMAN: TÜRK-KÜRT AYRILIĞI YOK, TÜRK-KÜRT KARDEŞTİR

Üstad: “Bana eskiden Said-i Kürdî diyorlardı, şimdi Nursi oldu. Ben Kürtçü değilim.” Üstad bir ara, iki ellerinin parmaklarını birbirine kenetleyerek : “Türk-kürt ayrılığı yok. Türk-Kürt kardeşdir. Eskiden bana Said-i Kürdî derlerdi, ben Kürtçü değilim, ırkçı değilim. Kur'an'da Türk Milletine işaretler olduğunu çıkardım ve eserlerimde yazdım.” Dedi.

(Bu Mesele Bediüzzaman'ın Mektubat mecmuasında şu şekilde geçmektedir:

“İşte ey ehl-i Kur'an olan şu vatanın evlâdları! Altıyüz sene değil, belki Abbasiler zamanından beri bin senedir Kur'an-ı Hakîm'in bayraktarı olarak, bütün cihana karşı meydan okuyup, Kur'anı ilân etmişsiniz. Milliyetinizi, Kur'ana ve İslâmiyete kal'a yaptınız. Bütün dünyayı susturdunuz, müdhîş tehacümatı def'ettiniz, tâ

¬yÁV7! ö¬u [¬A« , ö] ¬4ö«-
 : -G¬; @«D-<ö«w<¬h¬4@«U²7!ö] «V«2ö⁻?Åi¬2«
 !ö«w [¬X¬8İY-W²7!ö] «V«2ö⁻^Å7¬) «!ö-y«9xÇA
 ¬E-<« : ö²v-ZÇA¬E-<ö⁻•²x«T¬"ö-yÁV7!ö] ¬#²@
 ««

âyetine güzel bir mâsadak oldunuz. Şimdi Avrupa'nın ve firenk meşreb münaflıkların desiselerine uyup, şu âyetin evvelindeki hitaba mâsadak olmaktan çekinmelisiniz ve korkmalısınız!") (Mektubat 324)

(Âyetin tamamının meâli:

"Ey îmân edenler! Sizden her kim dininden dönerse dönsün.

Allah onların yerine öyle bir topluluk getirecek ki, Allah onları sever, onlar Allah'ı severler.

Onlar mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve zorludurlar.

Allah yolunda mücahede eder ve bu hususta dil uzatan hiçbir kimsenin ayıplamasından korkmazlar

İşte bu Allah'ın öyle bir lûtfudur ki dilediğine verir.

Allah Vâsi ve Alîmdir: İhsanı boldur, her şeyi hakkıyla bilir.") (Mâide 54)

Muslihiddin Sönmez, Bediüzzaman'ın iki ellerinin parmaklarını birbirine kenetleyerek, "Türk-kürt ayrılığı yok. Türk-Kürt kardeşir." Değişini taklid ederek gösterirken.

BİR ZAMAN GELECEK SAKALLI OLANLARA HÜCUM EDİLECEK

Bir de sakal bırakma mevzuunu sordum. Üstad sakal bırakmayla alâkalı: "Ben sakal uzatınca cildim tahriş oluyor. Onun için sakal uzatamıyorum. Sonradan anladım ki bir zaman gelecek sakallı olanlara hücum edilecek, kesmek zorunda bırakılacaklar. Rahmet-i İlâhiyenin beni muhafaza ettiğini anladım. Yoksa bütün talebelerim de sakal bırakırdı."

MUSLİDDİN SÖMEZ SORULARIMIZA CEVAP VERİYOR:

-Muslihiddin ağabey, doğum yerinizi ve doğum tarihinizi söyler misiniz?

1921 Salihli doğumluyum.

-Babanız merhum Ziya Sönmez, Bediüzzaman hazretlerinin 1943 Denizli mahkemesinin fahrî avukatı olduğundan dolayı biz sizleri Denizlili olarak biliyorduk?

Babam aslında Fatsa doğumludur. Ben doğduğumda Salihli'de "Kadı" imiş, yani hâkim.

-Siz galiba aile boyu hukukçusunuz, bunu anlatır mısınız?

Dedem Mustafa Vehbi Efendi Osmanlı döneminde “Mekteb-i Kuzat” mezunuydu, yani hâkim yetiştiren kadılar medresesi mezunudur. Üstad’ın fahrî avukatı olan babam Yusuf Ziya Sönmez de önceden hâkimdi, emekli olunca avukatlığa başladı. Biliyorsun ben de emekli savcıyım. 1944’de Ankara Hukuk’u bitirdim. Oğlum Yusuf Ziya da hukukçudur, ona dedesinin adını verdik. Kayın pederim ve eniştem de avukattı.

-Peki, torunlarınızı da hukukçu mu yapacaksınız?

Valla onu ben bilemiyorum artık. (gülüşmeler)

-Babanız Salihli’de hâkimlik yaparken nasıl oldu da Denizli’ye intikal etti ve Üstad’ın vekâletini aldı?

Ben doğduğumda babam Salihli’de kadı idi. O sırada kadılık bitti, Köyceğiz’e hâkim olarak gitti. Sonra Isparta’ya gitti hâkim olarak. Daha sonra da Amasya’ya tayin oldu. En son Ankara Temyiz Mahkemesinde çalıştı. Oradan emekli olup Denizli’ye geldi.

BABAMIN ÜSTAD’A ÇOK MUHABBETİ VARDI**-Denizli’ye hâkim olarak mı geldi?**

Hayır, emekli hâkim olarak geldi Denizli’ye. Hâkimlerin emeklisi ne yapar, avukatlık tabi.

-Denizli’ye kaç tarihinde gelmişti ve niçin Denizli’ye?

Babamın teyzesinin kocası eniştemiz vardı, o da avukattı. Adı Mehmet Emin Kepezli. Babam hâkim olarak nereye tayin olursa o da onun yanında aynı yere giderdi. Babam emekli olunca nereye gidelim diye düşünüyorlar. Enişte, çok yerleri gezdiği, bildiği için, Denizli’ye gidelim orası bizim için iyidir demişler. Orada fazla avukat yoktu, bir tane vardı galiba.

-Üstad Emirdağ Lâhikasında: “Çoktan beri ruhuma ihtar edilmiş ki; Ziya namında birisi, Risale-i Nur namına büyük bir hizmet edecek. Bu mes’ele gösterdi ki, o Ziya, bu Ziyadır. Bizleri ebede kadar minnettar eyledi...” diyor babanız için.

Üstad’ın avukathlığını nasıl aldı babanız? Üstad mı talep etti, yoksa babanız mı talip oldu? Fahri avukatı mıydı?

Evet, Üstad’ın bütün avukatları gibi babam da fahrî avukattı. Para mı alınır Üstad’tan. Bekir Berk para mı aldı yani. Talebin kimden geldiğini bilmiyorum.

-Siz de o zaman Denizli’de miydiniz?

Denizli’de idik. Ablam Denizli Lisesinde tarih hocasıydı, ben fakültede okuyordum.

-Babanızın mezarı neden İzmir’de?

Ablam İzmir’de oturuyordu, o sebeple İzmir’deydi.

-Babanız size Üstad’tan bahseder miydi hiç?

Büyük âlim olarak bahsederdi. Üstad’a çok muhabbeti vardı. İstanbul’da iken adını duymuş ilk defa.